

MVČK | Války vedené bez pravidel mění války mezi bojovníky ve války proti civilistům

29. květen 2026

Vystoupení prezidentky MVČK v Radě bezpečnosti OSN

Prezidentka Mezinárodního výboru Červeného kříže (MVČK), majícího v rámci OSN status pozorovatele, M. Spoljaric Egger přednesla 20.05.2026 v rámci rozpravy o ochraně civilistů v ozbrojených konfliktech Radě bezpečnosti OSN následující prohlášení. Prohlášení upozorňuje na rétoriku dehumanizace, která se závažně promítá do osudu civilistů a dalších obětí ozbrojených konfliktů. Připomíná rovněž probíhající



kampaň obnovy politického závazku k dodržování mezinárodního humanitárního práva, které se již účastní 111 zemí vč. ČR. Je na členech Rady bezpečnosti a smluvních stranách Ženevských úmluv aby změnili směr.

Všechny smluvní strany Ženevských úmluv mají povinnost využít všechny efektivní prostředky k tomu, aby na ostatních bojujících stranách vynutily dodržování mezinárodního humanitárního práva.

Následuje vystoupení prezidentky MVČK:

Války vedené bez pravidel mění války mezi bojovníky ve války proti civilistům.

V posledních týdnech jsem podnikla několik misí na Blízký východ, kde je dopad konfliktu na civilní obyvatelstvo bolestně zřejmý. Brutální vzorce vedení války se však stávají všudypřítomnými v regionech od Blízkého východu po Africký roh, východní Evropu i jinde.

Už nemůžeme předstírat, že to, čeho jsme svědky ve válečných zónách, je v souladu s právem.

Ani rozsah ničení.

Ani rozsah utrpení.

A ani jazyk, který se používá k ospravedlňování tohoto jednání.

Když vůdci nařizují svým armádám útočit bez zábran, když označují své nepřátele za podlídi, když vyhrožují celým populacím, dělají víc, než jen podněcují k válečným zločinům.

Hrozí zničením morálních základů toho, co znamená být člověkem.

V průběhu dějin byla **dehumanizace** vždy předchůdcem ukrutností. Bezohledné zabíjení, mučení a zneužívání se mnohem snáze ospravedlňují, když přestaneme vnímat ostatní jako rovnocenné lidské bytosti.

Co se však stane, když se brutální rétorika stane základním kamenem? Dává to vašemu nepříteli zelenou, aby udělal totéž.

Důsledky v reálném světě jsou hrůzné a nepopíratelné.

Celá území změna v ruiny, nemocnice zničeny, pacienti zabiti. Humanitární pracovníci a zdravotníci opakovaně terčem útoků.

Toto jsou porušení [mezinárodního humanitárního práva](#), která se dějí viditelně.

Jiná se dějí ve stínu, ve vězeňských celách, detenčních centrech a výslechových místnostech daleko od očí veřejnosti. V extrémní mocenské nerovnováze mezi osobou v cele a těmi, kdo drží klíče, se morální hranice mohou snadno zhroutit.

V příliš mnoha konfliktech jsou lidé za mřížemi zbaveni posledního kousku lidskosti. Jsou vykreslováni jako méně než lidské bytosti, a proto nehodné spravedlivého zacházení nebo soudního procesu. Jsou oloupeni o svou identitu a hrozí jim zmizení, protože jsou ničeny záznamy o jejich pobytu.

Dehumanizace se neomezuje na zadržené komatanty – civilisté zbavení svobody jsou často předmětem podobného zneužívání.

Krutost není náhodná, je vždy úmyslná. Neexistuje totiž nic jako „neúmyslné“ mučení nebo týrání. Krutost je výsledkem systému vytvořeného k ospravedlňování činů pramenících z pohrdání právem a vojenských strategií zaměřených na nevratné ničení.

Ženevské úmluvy jasně stanovují, že v mezinárodních ozbrojených konfliktech — včetně okupace — mají váleční zajatci, civilní internovaní a zadržovaní právo na návštěvy Mezinárodního výboru Červeného kříže. Sledujeme, jak je s nimi zacházeno a v jakých podmínkách jsou drženi, pomáháme jim zůstat v kontaktu s rodinami a usilujeme o to, aby beze stopy nemizeli.

Navzdory právní povinnosti států umožnit návštěvy Mezinárodního výboru Červeného kříže je nám dnes přístup v příliš **mnoha případech odpírán** nebo výrazně omezován — jde o nebezpečné oslabování těchto norem, které může poškodit lidi za mřížemi nejen dnes, ale i v budoucnu.

Pokračujeme v návštěvách detenčních zařízení všude tam, kde nám je přístup umožněn. Minulý týden jsem navštívil centrální věznici Karkh v Bagdádu, kde jsou nyní drženy tisíce lidí téměř 70 národností, kteří byli nedávno převezeni ze severovýchodní Sýrie. Mezi nimi jsou i děti, které se ocitly ve válce, kterou si nevybraly, a nyní jim hrozí život strávený za mřížemi.

Jejich situace symbolizuje, co se může stát, když mezinárodní společenství postaví celé skupiny lidí mimo rámec práva a nenajde politickou ani morální odvahu řešit jejich osud.

Pro mnoho lidí žijících ve válce nebo pod okupací se pocit uvěznění neomezuje pouze na detenční zařízení, ale prostupuje každodenním životem.

Budoucnost milionů civilistů po celém světě je dnes spoutána mírou ničení, která jim bere domovy i obživu, odtrhává je od jejich půdy a upírá jim základní lidskou důstojnost.

Ozbrojené konflikty se neodehrávají ve vzduchoprázdnu. Tam, kde selhává politika, přichází válka. Nastal proto čas skutečně investovat do trvalého řešení konfliktů, nikoli jen do jejich povrchního zvládnání.

Ochrana civilistů a zacházení s protivníkem v mezích práva vás neoslabují. Naopak posilují vaši morální převahu doma i v zahraničí.

První kroky k míru často spočívají ve vzájemném propuštění vězňů nebo v navrácení zemřelých jejich blízkým. Takové kroky je mnohem snazší uskutečnit tehdy, když zúčastněné strany respektují pravidla války.

Proto vyzývám světové lídry, aby z mezinárodního humanitárního práva učinili politickou prioritu. Povzbuzuje mě, že se 111 států již připojilo k výzvě stát se součástí [Globální iniciativy pro mezinárodní humanitární právo](#) — mimořádného úsilí zahájeného Brazílií, Čínou, Francií, Jordánskem, Kazachstánem a Jihoafrickou republikou s cílem posílit politický závazek vůči mezinárodnímu humanitárnímu právu.

Nesmíme podlehnout politické kultuře, která vymazává ponaučení zrozená ze světových válek, z popela masového ničení a genocidy.

Je na vás — jako na členech Rady bezpečnosti, Valného shromáždění Organizace spojených národů a smluvních stranách Ženevských úmluv — abyste změnili směr.

Připravil: Doc. Dr. Marek Jukl